



ЗАТВЕРДЖУЮ:

Професор з наукової роботи

Литонюк Л.Л.

2023 р.

## З В І Т

про проведення VIII Міжнародної науково-практичної конференції  
«Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах  
глобалізаційних змін»  
(8 грудня 2022 р.)

### 1. Місце і дата проведення.

VIII Міжнародна науково-практична конференція «Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін» відбулася у ZOOM-платформі Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана 08 грудня 2022 року відповідно Плану проведення наукових заходів в ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» на 2022 рік.

### 2. Кількість учасників.

У конференції взяли участь 186 вчених, викладачів, аспірантів, здобувачів, представників міністерств та професійних організацій із 44 вищих навчальних закладів та 6 професійних установ та організацій (у тому числі – 21 представник із 8 зарубіжних вищих навчальних закладів Азербайджану, Естонії, Ірландії, Молдови, Польщі, Румунії).

### 3. Перелік навчальних закладів та установ, які взяли участь у конференції.

Співорганізаторами конференції виступили:

- 1) державні установи (Міністерство фінансів України; Національний банк України; Національна агенція України з питань виявлення, розшуку, та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА));
- 2) зарубіжні вищі навчальні заклади (Бременський університет (Німеччина), Краківський економічний університет (Польща), Сопотська Академія суспільних наук (Польща), Познанський економічний Університет (Польща); Університет ARTIFEX у Бухаресті (Румунія); Академія економічних досліджень (Молдова);

Азербайджанський державний економічний університет UNEC (Азербайджан);  
Університет Акурейрі (Ісландія);

3) професійні організації (Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA); Привілейований інститут управлінських бухгалтерів (CIMA); Аудиторська палата України; Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ); ВВПГО «Спілка аудиторів», ГО «Всеукраїнський бухгалтерський клуб, газета «Все про бухгалтерський облік»);

4) стейхолдери (PRICEWATERHOUSECOOPERS, HLB UKRAINE, ТОВ «IS-PRO», «CASEWARE UKRAINE», ТОВ «МАСТЕР:СТРИМ», ТОВ «Інститут Прикладних Систем і Технологій», ТОВ «УНІТІ-БАРС», ТОВ «Українська бухгалтерська система УБС»).

В конференції прийняли участь представники таких державних установ: Міністерства фінансів України; Національного банку України; Національної агенції України з питань виявлення, розшуку, та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА), а також представники Державної податкової служби Молдови, м. Кишинів, Молдова.

В конференції прийняли участь представники таких професійних установ та організацій: Центру реформ фінансової звітності Європи та Центральної Азії (CFRR) Світового банку; Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA); Привілейованого інституту управлінських бухгалтерів (AICPA - CIMA); Аудиторської палати України; Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ); ВВПГО «Спілка аудиторів» та інші.

Вітчизняні та іноземні стейхолдери на конференції були представлені такими компаніями як PRICEWATERHOUSECOOPERS, HLB UKRAINE, ІТ компанія «CaseWareUkraine», ТОВ «МІК «Старт»», Аудиторська фірма «Аналітик»; ТОВ «Аудит-сервіс ІНК» та інші.

У конференції прийняли участь представники таких зарубіжних вищих навчальних закладів:

1. Азербайджанський державний економічний університет, м. Баку, Азербайджан – 1 особа;
2. Академія економічних досліджень Молдови, м. Кишинів, Молдова – 2 особи;
3. Державна податкова служба Молдови, м. Кишинів, Молдова – 1 особа;
4. Краківський економічний університет, м. Краків, Польща – 5 особи;
5. Познанський економічний університет, м. Познань, Польща – 4 особи;
6. Сопотська Академія суспільних наук, м. Сопот, Польща – 1 особа;
7. Талліннській технічний університет, м. Таллінн, Естонія – 2 особи;
8. Університет Artifex, м. Бухарест, Румунія – 2 особи;
9. Університет Акурейрі, м. Акурейрі, Ісландія – 1 особа.

У конференції прийняли участь представники таких вітчизняних вищих навчальних закладів:


1. Вінницький технічний фаховий коледж, м. Вінниця – 1 особа;
2. ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», м. Житомир - 1 особа;
3. Державний біотехнологічний університет, м. Харків - 1 особа;
4. Державний податковий університет, м. Ірпінь – 3 особи;
5. Державний торговельно-економічний університет, м. Київ - 4 особи;
6. Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро – 2 особи;
7. ДННУ «Академія фінансового управління, м. Київ – 3 особи;
8. Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль – 4 особи;
9. Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, м. Івано-Франківськ – 1 особа;
10. Інститут сільського господарства Степу НААН , м. Кропивницький -2 особи;
11. Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ – 3 особи;
12. Київський міжнародний університет, м. Київ – 1 особа;
13. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ – 49 осіб;
14. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ – 5 осіб;
15. Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, м. Київ – 2 особи;
16. Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів –5 осіб;
17. Львівський національний університет природокористування, м. Дубляни – 1 особа;
18. Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів – 5 осіб;
19. Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса – 1 особа;
20. Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ – 4 особи;
21. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків – 3 особи;
22. Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів – 2 особи;
23. Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ – 1 особа;
24. Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне – 2 особи;
25. Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. м. Миколаїв – 3 особи;
26. Одеський національний економічний університет, м. Одеса – 3 особи;
27. Приватний позашкільний навчальний заклад «Британська Рада» (Україна), м. Київ – 1 особа;

28. Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро – 1 особа;
29. Харківський автомобільно-дорожній фаховий коледж, м. Лозова – 1 особа;
30. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків – 2 особи;
31. Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон – 1 особа;
32. Херсонський національний технічний університет, м. Херсон – 1 особа;
33. Хмельницький національний університет, м. Хмельницький – 5 осіб;
34. Центральнотехнічний національний технічний університет, м. Кропивницький – 3 особи;
35. Центру економічних і соціальних досліджень, Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ - 1 особа.

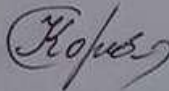
4. За результатами проведеної VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін» сформовано збірник тез, який рекомендований до друку рішенням Вченої ради факультету обліку та податкового менеджменту Київським національним економічним університетом ім. Вадима Гетьмана №3 від 20.12.2022 року.

#### 5. Програма конференції, резолюція та рекомендації додаються.

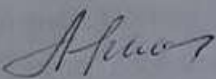
Декан факультету  
обліку і податкового менеджменту  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
д.е.н., професор

  
Микола БОНДАР

В.о. завідувача кафедри  
бухгалтерського обліку та консалтингу  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
к.е.н., доцент

  
Рената КОРШИКОВА

Завідувач кафедри  
податкового менеджменту та  
фінансового моніторингу  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
д.е.н., професор

  
Людмила ЛОВІНСЬКА

Завідувач кафедри аудиту  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
д.е.н., професор

  
Олена ПЕТРИК

## **РЕЗОЛЮЦІЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ**

### **VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін» (8 грудня 2022 р.)**

Процес глобалізації пов'язаний із закономірним рухом людства до форм співіснування за нових умов, а сьогодення – це об'єктивний процес і чи не основна ознака сучасного етапу розвитку людства. Глобалізація набуває різного значення залежно від того, чи йде мова про окрему компанію, галузь, країну чи світове господарства. Глобалізаційні зміни економіки відносяться до усіх сфер життя людства, а також впливають на розвиток усіх без винятку галузей знань.

Світ навколо людства змінюється швидкими темпами. Сьогодення до чинників, які визначають загальні тенденції глобальних економіко-політичних зрушень в Україні відносять діджиталізацію економіки, різноманітність криповалют, витіснення людської праці програмним забезпеченням та роботизацією, невизначеність економічних процесів, а також високий рівень військових збурень як локального, так і глобального характеру. Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг, як систем знань та практична діяльність, не можуть триматися в стороні цих змін, і вимагають здійснення обґрунтованого підходу реформування цих інституцій, зокрема розроблення певних заходів щодо удосконалення обліку, аналізу, аудиту, оподаткування та фінансового моніторингу, підвищення якості і змісту підготовки кваліфікаційних фахівців в цих галузях знань.

Важливим наслідком глобалізованої економіки є потреба розширення об'єктів обліку та показників звітності (земельні ресурси, екологічні витрати, нематеріальні активи компаній; мережі соціальних, професійних та ділових відносин; соціальні витрати; інтелектуальний і організаційний капітал; людські ресурси). Суттєвою проблемою сьогоденного розвитку обліку є недосконалість теоретичної бази облікової науки щодо дослідження глобалізаційних процесів, які відбуваються в економіці України. Темпи глобалізації виявились значними і призвели до того, що теорія, методологія, методика та організація обліку відстали і не відповідають економічним інтересам нових структур. Облік, як самостійна галузь знань та сфера практичної діяльності, має певні особливості, які повинні

впливати, як на організацію навчального процесу, так і на методичку підготовки фахівців з бухгалтерського обліку.

Роль аудиту в умовах глобальних економіко-політичних зрушень в Україні значно зростає. Сьогодення ринок потребує достовірної облікової і звітної інформації про діяльність суб'єктів підприємницької діяльності різних організаційно-правових форм господарювання в умовах воєнного стану та в період відновлення економіки України. Саме проведення аудиту спрямовується на відкриття недоліків і порушень, виявлення внутрішньогосподарських резервів, на боротьбу за економію і ощадливість, що в сучасній реальності набуває особливої актуальності. Рушійною силою, яка може впливати на розвиток професії аудитора в країні, є як бухгалтери, так самі аудиторів від активності яких і здатності їх виконувати свої професійні обов'язки буде залежати розвиток цієї професії в країні.

Глобальні економіко-політичні зрушення в Україні справляють суттєвий вплив на зміст податкової політики держави, призводять до якісних змін її системи оподаткування. Так, запровадження воєнного стану в Україні спричинило необхідність внесення змін до діючої системи оподаткування шляхом введення додаткових стимулів і послаблень для бізнесу з одночасною підтримкою функціонування економіки України з метою сприяння виживанню бізнесу в умовах війни.

Особливої уваги набувають дослідження щодо завдань та змісту аналізу як системи наукових знань відповідно до глобальних змін економічного середовища. Діяльність у сфері аналізу не підлягає жодній регламентації, професійно не організована, відсутня налагоджена система професійного розвитку.

Сучасні зміни в системі державного регулювання національної економіки потребують підвищення ефективності спостереження за відповідними процесами з урахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Необхідність детальної оцінки та аналізу стану національної економіки потребує формування системи моніторингу. Особливої актуальності у зв'язку із впровадженням воєнного стану в Україні набуває система фінансового моніторингу, яка представляє собою сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Сучасні тенденції ефективного розвитку бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту, оподаткування та фінансового моніторингу в умовах глобалізаційних змін, вимагають вирішення таких основних проблемних питань.



## **1. ОБЛІК ТА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ**

Учасники конференції у своїх тезах приділили увагу важливим проблемам обліку та фінансової звітності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України. В оприлюднених результатах своїх досліджень науковці, представники бізнесу та професійних організацій акцентували увагу на актуальності питань обліку та звітності, що пов'язані з:

- проблемами модернізації принципів бухгалтерського обліку в контексті потреб воєнного стану та післявоєнного відновлення України;
- особливостями ведення бухгалтерського обліку в Україні в умовах воєнного стану;
- інформаційною безпекою облікової діяльності як базової складової економічної безпеки підприємств в умовах воєнного стану;
- методичними аспектами облікової оцінки основних засобів у воєнний та післявоєнний періоди;
- особливостями функціонування та обліку основних засобів в науково-виробничих центрах стандартизації, метрології та сертифікації України;
- обліком та управлінням фінансовими активами підприємства в умовах війни та мирний час;
- оцінкою та обліком фінансових інвестицій;
- впливом військового стану на питання обліку та контролю операцій з фінансовими інструментами;
- методичними підходами до оцінки завданих збитків з метою їх відшкодування;
- обліком трофейного майна в ЗСУ;
- особливостями обліку міжнародних вантажних перевезень в умовах воєнного стану;
- обліковим забезпеченням управління екологічними ризиками військово стану;
- МСФЗ-орендою в умовах війни, а саме як відобразити поступки;
- особливостями нарахування оплати за час відпустки в умовах воєнного стану;
- оподаткуванням та звітністю малого бізнесу в умовах воєнного стану;
- ризик-орієнтованими підходами щодо організації управлінського обліку підприємств енергетичної системи України;
- інформаційними технологіями в бухгалтерському обліку як гарантії функціонування економіки України в умовах воєнного стану;
- впливом сучасних викликів на електронні обліково-інформаційні системи;

— викликами до професії бухгалтера в умовах воєнного та післявоєнного стану;

— природничими підвалинами інституційної парадигми обліку: фактографічного забезпечення управління енергією прогресу.

— проблемами фінансової звітності в умовах інфляції;

— відображенням інформації про наслідки російсько-української війни у примітках до річної фінансової звітності міжнародних корпорацій;

— єдиним цифровим форматом звітності в країнах європейського союзу;

— розкриттям інформації щодо сучасних ризиків у т.ч. військової агресії проти України, у звітності підприємств зі сталого розвитку.

## **2. ЗВІТНІСТЬ КОМПАНІЙ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СТАН В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

Учасники конференції у тезах своїх виступів приділили увагу актуальним проблемам:

— обліку та оподаткуванню транснаціональних компаній (ТНК) в Україні;

— особливостей відображення інформації в Звіті про управління за 2022 рік;

— вдосконалення логістичної діяльності як способу підвищення конкурентоспроможності підприємства.

## **4. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ТЕОРІЇ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Учасники конференції у своїх тезах зосередили увагу на таких актуальних проблемах, як:

— відображення в обліку придбання техніки фермерськими господарствами;

— облік безоплатно одержаних основних засобів в контексті грантів та державної допомоги;

— дискусійні аспекти обліку нематеріальних активів у сучасних умовах;

— права користування людським капіталом: фізична та фінансова концепції оцінки;

— оплата праці вчителя фізичної культури;

— особливості організації обліку готової продукції в державних корпораціях;

— облікові аспекти формування доходів від надання майна у прокат;

— базові принципи обліку активів, їх взаємозв'язок зі стандартами;

— методи калькулювання собівартості продукції у вітчизняній та зарубіжній обліковій практиці;

— вплив облікової політики на показники фінансової звітності;

— підходи до побудови управлінського обліку в період економічної турбулентності компанії;



- методики формування інформаційного забезпечення наукових досліджень в галузі обліку та аудиту;
- протиріччя облікової та економічної термінології; тенденцій розвитку обліку в Україні та світі;
- роль та завдання бухгалтерського обліку в умовах глобалізаційних процесів;
- перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізаційних змін;
- оцінка ймовірності банкрутства підприємства АТ «ЛКФ «Світоч»»;
- порівняння системи оподаткування Німеччини та України;
- трансферне ціноутворення в Україні;
- основні аспекти організації бухгалтерського обліку власного капіталу на підприємстві;
- використання економічної доданої вартості для складання звітності та менеджменту в агробізнесі;
- особливості бухгалтерського обліку в ІТ-підприємствах;
- формування глобальних принципів управлінського обліку на шляху до євроінтеграції;
- формування облікової інформації в інформаційному середовищі електроенергетичного підприємства-оператора системи розподілу;
- облік та аналіз операцій з корпоративними правами.

## **5. ПРОФЕСІЙНЕ СУДЖЕННЯ ТА ЕТИКА БУХГАЛТЕРІВ І АУДИТОРІВ**

Учасники конференції у своїх тезах приділили увагу актуальним проблемам відображення професійного судження та етики бухгалтерів і аудиторів. В процесі своїх наукових досліджень акцентували увагу на актуальності таких питань, як:

- застосування професійного скептицизму аудитором може мати надмірний або недостатній рівень, отже, потребує постійної оцінки з метою дотримання вимог якості;
- активна фаза війни між РФ та Україною впливає як на підприємство, що є об'єктом аудиту, так і на предмет, процес і організацію аудиту фінансової звітності, а також необхідність отримати достатні і прийнятні аудиторські докази щодо здатності суб'єкта господарювання продовжувати безперервну діяльність.

## **6. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОПОДАТКУВАННІ ТА ФІНАНСОВОМУ МОНІТОРИНГУ**

Учасники конференції у своїх тезах приділили увагу актуальним проблемам питань євроінтеграції в оподаткуванні та фінансовому моніторингу. В процесі своїх наукових досліджень учасники акцентували увагу на актуальності питань, що пов'язані із:

- визначенням завдання розвитку фінансового моніторингу як науки;
- вимогами до підготовки фахівців для державної служби фінансового моніторингу;
- аналізом прозорості фінансової звітності як інструменту первинного фінансового моніторингу;
- фінансовим моніторингом стану кредиторської заборгованості в контексті підвищення економічної безпеки підприємства;
- викликами та перспективами розвитку системи фінансового моніторингу в банках;
- використанням досвіду зарубіжних країн для вдосконалення фінансового моніторингу в Україні;
- роллю та значенням міжнародних підходів до використання джерела інформації для оцінки податкового ризику при складанні звітності за країнами;
- порівнянням польських та українських реалій нарахування податку на нерухомість;
- питанням удосконалення організаційно-методичних підходів до складання глобальної документації з трансфертного ціноутворення в Україні;
- аналізом причин та відповідальності підприємств за ухилення від сплати єдиного соціального внеску, з оподаткування криптовалюти в Україні.

## **7. ОБЛІК В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Учасники конференції у своїх тезах приділили увагу актуальним проблемам обліку в державному секторі України. В процесі своїх наукових досліджень учасники акцентували увагу на актуальності наступних питань:

- автоматизація обліку заробітної плати у закладах вищої освіти;
- проблеми обліку витрат в державних установах та формуванні ефективної системи їх прогнозування;
- облікове забезпечення реалізації державної політики з розвитку прозорості бюджетного процесу;
- вплив та наслідки війни на фінансову звітність розпорядників бюджетних коштів;
- застосування МСФЗ суб'єктами державного сектору економіки у контексті стратегії євроінтеграції;
- облік нефінансових активів суб'єктів державного сектору.

## **8. АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ:**

Учасники конференції у своїх тезах приділили увагу актуальним проблемам:

- положення Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» вже враховували більшість вимог основних Директив

ЄС, що регламентують діяльність аудиторів та обов'язковий аудит фінансової звітності. Разом з тим останні зміни викликані вимогою воєнного часу та особливостями роботи вітчизняних аудиторів у надскладних умовах, необхідністю захисту їх інтересів та клієнтів аудиторських послуг і потребують детального аналізу;

— проблеми ідентифікації та оцінювання аудиторського ризику завжди знаходяться в центрі уваги суб'єктів аудиторської діяльності. На сучасному етапі вони ускладнені впливом війни. Постійні обстріли, перебування частини підприємств на окупованих територіях, зміна логістики, заміновані території країни, складність прогнозування та розробки планів, відсутність чіткого розуміння майбутнього розвитку – це лише частина проблем, які перейшли з ряду нетипових до звичайних. Крім того, суб'єктам аудиторської діяльності потрібно враховувати вимоги переглянутого Міжнародного стандарту аудиту 315 «Виявлення та оцінка ризиків суттєвих викривлень», який вступив в дію для аудитів фінансової звітності за періоди, що починаються 15 грудня 2021 року або після цієї дати;

— одним із важливих факторів соціально-економічного розвитку українського суспільства в період повоєнного відновлення є забезпечення збереження господарських ресурсів, сировинних, паливних та інших матеріальних цінностей, їх раціонального та економічного використання, запобігання невиробничим витратам. Завданням аудиторів є застосування належних аудиторських процедур, які дозволять отримати повну і достовірну інформацію щодо цього;

— у практичній діяльності контролюючих органів використовується поняття «податковий аудит», яке законодавчо не визначене і за своєю сутністю виступає процесуальними діями контролюючих органів. Також не вирішене питання нормативного регулювання податкового аудиту і в аудиторській діяльності. Проблема полягає в тому, що за відсутності законодавчої бази аудитори змушені при виконанні завдань на власний розсуд обирати процедури, методи перевірки та форми підсумкових документів;

— посилений розвиток цифрових технологій вплинув на запровадження у сферу податків е-аудиту, застосування якого покликано спрощувати обробку податкових інформаційних даних, зменшувати часовий проміжок на здійснення податкових перевірок, знижувати витрати на адміністрування податків, сприяти результативнішому вияву порушень податкового законодавства. Отже, проблеми запровадження е-аудиту потребують детального розгляду;

— податкові пільги надали позитивний результат для відновлення ділової активності після шоку перших місяців війни, але водночас супроводжуються

значними втратами доходів бюджетів усіх рівнів та Пенсійного фонду України, що потребує своєчасного аудиту ефективності податкових пільг;

— важливим напрямом застосування професійного судження аудитора є виявлення шахрайства, що посилюється відповідальністю аудитора згідно з вимогами МСА. Вчені-юристи тлумачать шахрайство, виходячи з норм діючого законодавства, акцентуючи на злочинній діяльності, що вчиняється через обман або зловживання фінансовими ресурсами держави, суб'єктів господарювання та громадян. Водночас у практиці аудиторів тлумачення шахрайства має свої особливості, пов'язані з необхідністю його оцінки через трикутник шахрайства: мотив/тиск, можливість, і логічне виправдання;

— головними причинами зростання кількості операцій з криптовалютами в Україні після початку повномасштабної фази війни є постанови регулятора стосовно обмежень операцій із іноземними валютами та фіксування курсу гривні, підвищений попит громадян на купівлю валюти для збереження своїх заощаджень. Кількість активних користувачів криптовалюти зросла в декілька разів у порівнянні з минулим роком. Проте через відсутність достатнього контролю в даній сфері фінансова система зазнала збитків, хоча дала змогу зберегти свої активи громадянам України;

— розбудова України у повоєнні часи супроводжуватиметься підвищеним інтересом з боку суспільства та багатьох іноземних контрагентів до законності, прозорості, правильності та ефективності витрачання публічних коштів та ресурсів, що потребуватиме незалежної зовнішньої оцінки, яку традиційно виконує вищий орган аудиту. Рівень прозорості та законності використання наявних фінансових ресурсів органами державної влади, суб'єктами державного сектору економіки та здійснення контролю за цим процесом, значною мірою визначають стабільність та безпеку країни, ефективність державної політики та якість життя населення. Відтак, важливого значення набуває розвиток та застосування аудиту виконання місцевих програм соціального, економічного та культурного розвитку громад.

## **9. DIGITAL-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ:**

Цифрові технології є світовим трендом, який останнім часом особливо активно впроваджується в економічну діяльність суб'єктів господарювання під впливом пандемії та в умовах військової агресії росії проти України.

У зв'язку цим виявлено:

— необхідність застосування цифрових технологій для розробки алгоритмів нарахування грошового забезпечення військових Збройних сил України;

— потребу напрацювання напрямків використання цифрових технологій для пристосування бізнесу до складних умов роботи при повномасштабній агресії в

Україні;

— проблеми соціального захисту населення в умовах війни та повоєнний час, пошук їх вирішення, зокрема, з використання новітніх технологій;

— необхідність дослідження впливу проривних технологій на управлінську діяльність суб'єктів господарювання, формування рекомендацій щодо прискорення цифровізації діяльності суб'єктів господарювання і на їх основі удосконалення управлінської діяльності взагалі та обліку, аналізу, аудиту й оподаткування, зокрема;

— посилення ролі та розширення завдань аудиторів у запровадженні цифрових технологій в аудиторську діяльність;

— важливість оцінки стану та визначення перспектив розвитку цифровізації оподаткування в Україні та на міжнародному рівні;

— актуалізацію цифрових технологій, зокрема блокчейну, в підготовці фахівців з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

**Враховуючи тенденції розвитку міжнародної економіки, глобалізаційні процеси та державну політику України щодо економічної інтеграції до Європейського співтовариства, а також трансформаційні перетворення, що відбуваються в сфері обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах зазначених євроінтеграційних процесів, учасники конференції прийняли такі рішення, зробили висновки і пропозиції.**

**За напрямом «Облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України:**

1. Було здійснено класифікацію типів інформації, яка стосується наслідків скорочення діяльності на ринку країни-агресора та застосування санкцій до неї, за такими типами: 1) використання терміну «війна» для позначення військових дій росії в Україні; 2) дані про український сегмент; 3) надання корпорацією допомоги Україні; 4) дані про російський сегмент; 5) ступінь скорочення діяльності на російському ринку; 6) наслідки скорочення діяльності на російському ринку та застосування антиросійських санкцій для корпорації; 7) розробка сценаріїв розвитку подій; 8) твердження про неможливість здійснення оцінки наслідків досліджуваних подій.

2. В Україні у часи таких природних і суспільних викликів бухгалтерський облік та звітність доцільно будувати за принципами, з одного боку, більшої обачності, страхування, створення надійної резервної системи для мінімізації пов'язаних з такими подіями витрат і втрат. А з іншого боку, варто якнайповніше подавати позитивні результати діяльності у звітності суб'єктів господарювання для підвищення їх інвестиційної привабливості з метою залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів у розбудову і відновлення розрушеної війною економіки.

3. З метою посилення достовірності облікової інформації та реалістичності оцінки складових бізнесу суб'єктів господарювання у повоєнний період слід доповнити існуючі принципи бухгалтерського обліку *принципом гнучкості в оцінюванні*, що передбачає залежність вибору оцінки від мети та потреб користувача облікових даних. Не претендуючи на довершеність наданого у дослідженні матеріалу, вважаємо, що модернізація сучасних принципів бухгалтерського обліку та їх розширення шляхом запровадження принципу чутливості до ризику та принципу гнучкості в оцінюванні розширить можливості бухгалтерського обліку у задоволенні інформаційних запитів окремих груп користувачів у воєнний та повоєнний період та сприятиме підвищенню довіри до облікових даних, наданих у звітності суб'єктів господарювання.

4. В результаті застосування представленого методу оцінки, по-перше, шляхом проведення переоцінки запасів ліквідуються інфляційні прибутки, по-друге, уреальнюється історична обмінна вартість капіталу (що відповідає принципу збереження капіталу). Також, принцип обачності є інтегральною частиною даного методу, оскільки у випадку зниження цін відбудеться коригування облікової ціни вниз.

5. Умови війни, нестабільності і невизначеності потребують складної системи управління фінансовими активами. «Для того щоб протистояти середовищу, необхідно привести у відповідність складність та швидкість системи прийняття рішень з складністю і швидкістю змін у середовищі». Це, в свою чергу, вимагає швидких змін та реагування на потреби часу обліку, аналізу та контролю для забезпечення необхідною інформацією потреби управління підприємством і держави для прийняття ефективних управлінських рішень.

6. При розгляді моделі переоцінки варто згадати МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості». У випадку вартісного визначення шкоди спричиненої збройною агресією збір вхідної інформації, зокрема фото- та відео-фіксація руйнування, збір правостановлюючих документів, фінансової, управлінської звітності, є основою, яка забезпечує достовірне визначення грошового еквіваленту завданої шкоди та подальше отримання компенсації.

7. Складність економічних процесів в умовах війни обумовлює необхідність комплексного підходу в частині оцінки, застосування та взаємодії фінансових інструментів в господарській діяльності. Безумовно, Україна продовжує сумлінно виконувати фінансові зобов'язання перед кредиторами навіть у ситуації воєнного стану та зберігає за собою статус надійного партнера.

8. Економічна сутність, матеріально-речовий склад основних засобів, строк їх експлуатації, стан, а подекуди й вартісна межа, слугують визначальними характеристиками в окресленні їх значення в діяльності будь-якого підприємства



під час воєнного стану, організації обліку, у тому числі й в галузі метрології, стандартизації та сертифікації.

9. З огляду на нестандартність з позиції МСФЗ орендних поступок в умовах воєнного стану, доречним є у примітках до фінансової звітності додатково до всіх базових вимог МСФЗ 16 розкривати наступну інформацію: загальну характеристику договорів, щодо яких надано поступку чи звільнення від орендної плати; обґрунтувати обраний підхід (звільнення від визнання модифікації чи модифікація); у разі модифікації розкрити її вплив на актив з права користування та орендне зобов'язання; показати прибутки / збитки, що відображені у звітності у разі змінних орендних платежів. Крім того, на практиці найпоширеніша ситуація, коли додаткові угоди про знижки підписуються повністю або частково по факту їх надання. Тому, без письмової згоди з боку орендодавця на звільнення чи знижку з оренди не рекомендовано проводити ні модифікацію, ні визнавати змінні платежі.

10. Надходження (захоплення) трофейного майна Збройними силами України вимагає достовірного та своєчасного обліку, а також контролю його цільового використання. Саме тому ефективна та оперативна організація бухгалтерського обліку військових трофеїв не тільки підвищує репутацію фінансової служби Збройних Сил України, а й, як результат, підвищує обороноздатність країни.

11. В умовах воєнного стану в Україні прийнято ряд змін щодо оподаткування окремих операцій та правил ведення бухгалтерського обліку, які мають позитивний вплив на ведення господарської діяльності у сучасних реаліях.

12. Порядок нарахування та виплат оплати за час відпустки принципово не змінився, хоча і зазнав впливу обставин воєнного часу, в яких перебуває наша країна.

13. Щодо визначення і документального підтвердження розміру збитків зазначено, що сума збитків для суб'єктів господарювання має визначатися як балансова вартість активу на момент його втрати або як втрачена вигода, розрахована як недоотриманий дохід від володіння та користування активами. За необхідності сума збитків може бути визначена шляхом оцінювання вартості втрачених активом незалежним оцінювачем. При цьому залучення незалежного оцінювача має відбуватися з урахуванням його досвіду щодо оцінки аналогічних об'єктів роботи на відповідному ринку.

14. Контрольно-аналітичні функції управління, здійснювані на основі обліку, який спирається на природничі засади, покликані бути інструментом дотримання біоенергетичних співвідношень одержання і розподілу енергії прогресу, мобілізації невикористаних можливостей та упущених вигід, пов'язаних з отриманням додаткової вартості. В умовах війни та повоєнному періоді був

запропонований підхід, який сприяє дотриманню продовольчої та еколого-економічної безпеки і сталого розвитку національної та світової економіки, а також забезпеченню надійності суспільних і державних інституцій.

15. Вітчизняним підприємствам доцільно формувати екологічні резерви та забезпечення майбутніх витрат і платежів для використання їх, при необхідності відновлення екологічного середовища регіону. Разом з тим питання запровадження формування таких забезпечень в облікову політику вітчизняних суб'єктів господарювання та розкриття у достатньому обсязі нефінансової інформації у звітності потребують подальших досліджень.

16. Враховуючи умови невизначеності та ризику в умовах війни втратити частково активів та потужностей, енергопостачальні компанії України з метою підтримування надійної роботи енергетичної системи України мають мати певні готові рішення, які забезпечуються належним чином організованим та дієвим управлінським обліком.

17. Використання цифрових технологій в сфері бізнесу, особливо в частині ведення бухгалтерського обліку, забезпечує можливість оперативного обміну інформацією та сприяє оптимальному переміщенню бізнесу в безпечні місця. Стабільність обміну інформацією забезпечує відносно швидке поновлення діяльності підприємств. В свою чергу, це дозволяє сплачувати податки та послідовно виконувати свої зобов'язання

18. Процеси інтеграції транспортно-дорожнього комплексу нашої держави до європейської та світової транспортних систем внаслідок воєнних дій хоча і сповільнились протягом останнього року, але не припинились, а підприємства, що надають послуги у сфері міжнародних вантажних автоперевезень переорієнтувались під нові умови діяльності та здебільшого врахували їх вплив на побудову обліку експортно-імпортних операцій

19. Огляд основних трендів розвитку бухгалтерської професії свідчить, що в післявоєнний період: з огляду на перспективи членства в ЄС відбуватиметься повноправна інтеграція України до Європейського та світового економічного простору, а відтак відбуватимуться інтеграційні зміни і в системі обліку; внаслідок стрімкого розвитку галузей, затребуваних для післявоєнної відбудови відбуватиметься перерозподіл бухгалтерів, зайнятих у конкретних галузях економіки; спостерігатимуться зміни в домінантах програмного забезпечення бізнесу через ознаку походження.

20. Надані пропозиції щодо розробки одного формату цифрового файлу як для проведення податкових перевірок платників податків, так і для подання фінансової звітності у електронному форматі, що надасть змогу уніфікувати відповідне програмне забезпечення для формування єдиного, так званого електронного цифрового формату для подання фінансової інформації щодо

господарської діяльності суб'єктів господарювання всім зацікавленим користувачам такої інформації, а розробникам програмних продуктів спростить впровадження цього цифрового формату у їхнє відповідне спеціалізоване програмне забезпечення.

21. В період війни, коли мають місце високі ризики фізичного пошкодження місць зберігання носіїв даних та інформації, жодне підприємство не може знаходитися у безпеці і вимушене шукати альтернативні способи зберігання інформації, в тому числі облікової, з надійним рівнем її захисту, який може бути забезпечений хмарними сервісам. Безумовно такі послуги потребують значних витрат коштів і прийняття рішення щодо вибору хмарного сервісу повинно враховувати економічність такого переходу. Також необхідно розуміти, що завжди буде можливість повернутися до власної інфраструктури, тобто вийти із хмари, коли ситуація з безпекою даних стабілізується.

22. В умовах активних процесів інформатизації соціально-економічних відносин підприємства стикаються з широким спектром загроз пов'язаних із забезпеченням інформаційної безпеки облікових систем, як екзогенного, так і ендогенного походження, водночас, рівень спроможності підприємства до їх ефективної елімінації напряму залежить від можливостей підприємства організувати комплексну управлінську політику інформаційної безпеки облікових процесів як у сфері підтримки захищеності програмного забезпечення та відповідної віртуальної інфраструктури, так і щодо фізичної захищеності відповідних технічних засобів та інформаційних носіїв.

### **За напрямом «Звітність компаній зі сталого розвитку: стан в Україні та зарубіжний досвід»:**

1. Стрімкий розвиток та запровадження інформаційно-комунікаційних технологій перетворює усі економічні процеси підприємства у своєрідну ланку визначення та виконання завдань. Враховуючи цифрові трансформації країн, починають з'являтися нові особливості розвитку логістики, зокрема більшість з них пов'язано із інтеграцією даних. В Україні і за кордоном існують різні інститути, мета яких - застосування наукового потенціалу.

2. Було запропоновано державним регуляторам розробити обов'язкову частину показників, що мають наводитися в звіті про управління. Рекомендовано господарюючим суб'єктам в 2022 році в розділі «Діяльність в умовах воєнного стану» («допомога підприємству», «допомога тилу»; «допомога передовій») розкривати інформацію в розрізі показників, що відображають сучасний стан, перспективи й ризики, що можуть супроводжувати та становити загрози для діяльності. Це має бути предметом подальших наукових досліджень та обговорень.

3. Зазначено, що поки що внутрішня практика трансфертного ціноутворення знаходиться на стадії розвитку. Окремі зміни в нормативно-правовому полі та поступова гармонізація національного та міжнародного законодавства про облік та оподаткування в формі трансфертного ціноутворення матимуть беззаперечний позитивний вплив на якість податкового контролю фінансової діяльності підприємств, що і визначатиме подальші дослідження автора.

**За напрямом «Бухгалтерський облік в Україні та світі: теорії, концепції та перспективи»:**

1. Для вдосконалення системи обліку та управління витрат на вітчизняних підприємствах є сенс залучити елементи методу стандарт-кост, адаптувати облік витрат під вимоги підприємства та розглянути можливість більш широкого використання результатів калькулювання.

2. Наведені приклади впливу обраних елементів облікової політики на показники фінансової звітності, що дозволить отримувати за допомогою бухгалтерського обліку повну та об'єктивну інформацію щодо фінансового результату, уникнути необґрунтованого завищення або зниження показників прибутку.

3. Конкретизовано елементи облікової політики щодо доходів від надання послуг з прокату майна, що є важливим у своєчасності визначення результатів діяльності суб'єкта господарювання у управління ним.

4. Стандарти, методи та процедури ведення обліку та складання фінансової звітності у всіх країнах та в усьому світі побудовані на базі вищевказаних універсальних та вічних принципів.

5. Економічна турбулентність створює для українських компаній невизначеність щодо доходів, збуту продукції. Кожна компанія відзначає цей вплив на обсягах прибутків, оскільки зростає інфляція, відсотки, курси обміну валют, все це підвищує витрати та знижує доходи. Проте, керівникам компаній варто приділяти увагу не лише управлінню фінансами, але й стратегії утримання клієнтської бази, підтримки морального духу співробітників. Зміна бізнес-середовища впливає на набір інструментів управлінського обліку.

6. Інструментарій для оцінювання ризику банкрутства підприємства досить різноманітний, вдосконалений відповідно до територіальних особливостей та вимог сучасності. Із зробленого дослідження, доведено, що зазначені моделі оцінки ризику ймовірності банкрутства дозволяють сформувати загальну картину фінансової платоспроможності підприємства, простежити динаміку господарської діяльності, виявити існуючі проблеми та прийняти відповідні управлінські рішення.

7. Наведена методика обліку процесу придбання фермерськими господарствами сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва з

частковим відшкодуванням понесених витрат за рахунок коштів бюджетного фінансування, яка відповідає вимогам нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку, фінансової, податкової та статистичної звітності

8. У вживанні знаряддя EVA у агробізнесі в цілому та на рівні управління компаній агробізнесу на початку XXI сторіччі спостерігаємо: універсальний характер вимірювання EVA на різних рівнях управління; вплив глобалізаційних змін (стандартизація законодавства, єдині регламенти розрахунку EVA); євроінтеграцію (оцінювання позитивного впливу вступу країн до ЄС) та використання потужного математичного інструментарію для аналізу EVA

9. Зазначено, що основним недоліком чинної податкової системи України є її спрямованість на подолання дефіциту бюджету шляхом вилучення доходів суб'єктів господарювання. Також в Україні спостерігається відсутність взаємозв'язку між податковою системою та економічним розвитком та діяльністю його безпосередніх суб'єктів – платників податків відповідно до податкової політики, яка спрямована на наповнення бюджету будь-яким способом, вирішуючи поточні потреби адміністрування довгостроково.

10. Визначено відносно новими процеси трансфертного ціноутворення для України, але їх розвиток та запровадження змушує бухгалтерів, аудиторів, фінансистів, приділяти багато уваги, як одному з важливих об'єктів бухгалтерського обліку компаній.

11. Зазначено перелік дискусійних питань щодо організації обліку нематеріальних активів, яке потребує уваги в найпершу чергу, оскільки безпосередньо впливає на якість відображення відповідного об'єкту в обліку і фінансовій звітності компаній.

12. Визначено існування двох концепцій (фізична і фінансова), на основі яких у бухгалтерському обліку можна здійснювати оцінку такого активу як право користування людським капіталом та відображати такий об'єкт в системі бухгалтерського обліку та звітності.

13. Закцентовано увагу на тезисі, що «аби розмова бухгалтера і економіста не нагадувала відому байку про спілкування глухого і сліпого», економічні та бухгалтерські терміни потрібно привести до єдиного знаменника на підставі нормативних визначень понять, термінів, показників.

14. Встановлені фактори впливу на організацію обліку власного капіталу: форма власності; організаційно-правова форма господарювання; кількість засновників. Зазначені основні завданнями організації обліку власного капіталу, а саме: забезпечення обліку даних та узагальнення інформації про стан і рух власного капіталу; контроль за правильністю і законністю формування власного капіталу; своєчасне, повне, правильне відображення розміру і всіх змін власного капіталу; контроль за раціональним розподілом прибутку за відповідними

фондами; організація аналітичного обліку на рахунках власного капіталу для своєчасного отримання достовірної інформації; правильне відображення в регістрах обліку і звітності операцій з власним капіталом.

15. Зважаючи на виявлені проблемні аспекти у методиці обліку додаткового капіталу у формі безоплатно одержаних основних засобів, встановлено, що регулятор має обрати єдиний підхід, який би, з однієї сторони, не суперечив Концептуальній основі, а з іншої – узгоджував би методику обліку руху додаткового капіталу в різних нормативних документах (Положення № 1213 та НП(С)БО 7): метод капіталу, згідно з яким по мірі нарахування амортизації основного засобу додатковий капітал буде переноситися на нерозподілений прибуток; метод доходу, згідно з яким надходження безоплатно одержаних активів відображаються в кореспонденції з рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», який по мірі нарахування амортизації основного засобу зменшується з одночасним визнанням доходу (рахунок 74 «Інші доходи»).

16. Встановлені організаційно-технологічні особливості діяльності ІТ-підприємств, які впливають на організацію й методику не лише їх фінансового і податкового, але й управлінського обліку. З огляду на відсутність належного імперативного регулювання обліку, вони мають бути розкриті в обліковій політиці ІТ-підприємств та у примітках до річної фінансової звітності.

17. Підвищення добробуту вчителів, покращення матеріально-технічної бази шкіл є запорукою якісної освіти підростаючих поколінь та реального реформування освіти в нашій державі.

18. Закцентована увага на необхідність багатовимірності облікового простору, його складній конструкції і відповідно необхідності залучення до аналізу його розвитку спільної участі всього наукового співтовариства. Це дозволяє визначити як глобальну тенденцію розвитку обліку - розширення облікового простору (облікової сфери).

19. Організація обліку готової продукції в державних корпораціях полягає в цілеспрямованому впорядкуванні та вдосконаленні механізму, структури та процесів бухгалтерського обліку. Впорядкування системи обліку готової продукції означає організацію цієї системи, зокрема її функціонування в часі та просторі. Організація обліку готової продукції потребує системного підходу. При цьому обов'язковим є дотримання таких принципів: цілісності, всебічності, системо-утворювальних відносин, динамічності, субординації та випереджувальних відносин, а також адаптивності, паралелізму, ритмічності, безперервності, плинності та пропорційності.

20. Суттєвою умовою збільшення ефективності та результативності управлінських рішень в інформаційному середовищі підприємства є підвищення якості облікової інформації.



21. Інформація яка використовується для прийняття рішень, повинна бути цілісною. Цінність інформації ґрунтується на її якості, точності, послідовності і своєчасності. Ця інформація є своєчасною стосовно рішень, які були прийняті чи будуть прийняті в певний період часу.

22. Корисність інформації в діяльності ОСР визначається її змістовим наповненням, яке дозволить отримати чітке уявлення про напрями діяльності ОСР, прибутковість, стан та перспективи розвитку. Підвищення корисності інформації, на нашу думку, визначається її якісними характеристиками, а саме, релевантністю, тобто здатністю відповідати потребам розвитку ОСР, побудові максимально відкритих, прозорих та довірливих взаємовідносин із стейкхолдерами ОСР: споживачами, акціонерами, персоналом, партнерами, контролюючими органами, представниками суспільства та громадських організацій.

23. Трансформаційні процеси в епоху глобальних змін, які переживає людство у новому тисячолітті, обумовлені становленням та розвитком постіндустріальної економіки, кардинальними якісними зрушеннями в атрибутах та ціннісних засадах господарювання й суспільного буття під впливом великомасштабних, довгострокових процесів світового розвитку.

24. Зауважено, що відображення в бухгалтерському обліку знаходять лише операції з майновими корпоративними правами, зокрема правами на дивіденди (відсотки від прибутку) товариства; правами на одержання коштів, що підлягають розподілу між учасниками товариства після проведення всіх необхідних розрахунків при його ліквідації; правами на придбання та викуп акцій; правами при виході з товариства на одержання коштів, що дорівнюють вартості частки майна товариства, пропорційної частці учасника в статутному капіталі. Оскільки корпоративні частки в загальній сумі складають статутний капітал господарської організації, частку інвестора в статутному капіталі емітента корпоративних прав слід визнати важливим аналітичним показником.

25. У разі загальної інформаційної та економічної глобалізації відбувається трансформація як форм, так і окремих концептуальних положень бухгалтерського обліку. Наведений новий теоретичний та методологічний підхід, який дає можливість не тільки розділяти облік на різні його види: фінансовий, управлінський, податковий облік, стратегічний, екологічний, соціальний, виявляти ієрархічний рівень того чи іншого виду на певних історичних відрізках часу, а й поєднувати їх у єдиному методологічному ключі.

#### **За напрямом «Професійне судження та етика бухгалтерів і аудиторів»:**

1. Доречно запровадити систематичне оцінювання професійного скептицизму працівників аудиторської фірми шляхом їх опитування, а також на підставі результатів їх роботи, що також має стати обов'язковою складовою

системи контролю якості аудиторської фірми.

2. На сучасному етапі при застосуванні аудиторами професійного судження щодо оцінки безперервності діяльності клієнта, необхідно включати в запит управлінському персоналу питання щодо реагування управлінського персоналу на виклики, пов'язані з військовою агресією.

### **За напрямом «Аудиторська діяльність в період відновлення економіки України: сучасні виклики та шляхи розвитку»:**

1. Аналіз останніх законодавчих змін у сфері аудиторської діяльності підтверджує їх спрямованість на виконання у повному обсязі дорожньої карти імплементації законодавства ЄС в Україні з метою набуття повного членства в Євросоюзі. Практична їх реалізація забезпечить фактично повну відповідність європейським нормам, більш якісну роботу аудиторів, довіру користувачів їх послуг, а відтак, зробить Україну привабливішою для інвестування, скорішого відновлення нашої економіки у повоєнний період.

2. Суб'єктам аудиторської діяльності потрібно приділяти особливу увагу оцінці ризиків, постійно переглядати їх під час проведення аудиту, застосовувати всі необхідні заходи для зниження величини ризику до прийняттого рівня при виконанні усіх видів аудиторських завдань, зокрема і аудиту ефективності діяльності підприємства. При цьому обов'язковому врахуванню підлягають ризики, що виникають внаслідок війни. Для цього доцільно здійснити класифікацію факторів, що створюють додаткові ризики.

3. Серед основних аудиторських процедур, які дозволять сформувати правильну аудиторську думку щодо фактичної наявності та реальної вартості як активів, так і зобов'язань підприємства, є інвентаризація, яка сьогодні супроводжується використанням безпілотників, дистанційною фото- та відеофіксацією, використанням хмарних технологій та захищених каналів зв'язку для комунікування із клієнтами. Не менш важливе місце у цьому процесі має відводитися здійсненню аналітичних процедур, що значно полегшується застосуванням новітніх цифрових технологій. Аудитор повинен висловлювати думку, ґрунтуючись на беззаперечних доказах, а також на обґрунтованому професійному судженні. Відповідно до вимог МСА всі аспекти розроблених та виконаних аудиторських процедур повинні бути належним чином задокументовані, що викликає необхідність постійного перегляду та доопрацювання існуючих робочих документів аудиторів.

4. Платники податків зацікавлені в проведенні перевірок податкової звітності саме незалежними аудиторами. Це обґрунтовує необхідність внесення змін в існуючу нормативну базу аудиту та створення окремого методичного забезпечення аудиту податків. Також потребують подальшого обґрунтування основні аспекти його спрямованості в контексті місця і значення обліку як об'єкта

та засобу.

5. З метою покращення якості та ефективності податкового контролю на рівні держави упровадження податкового е-аудиту потребує: трансформації податкової законодавчої бази; розробки відповідного програмного забезпечення чи адаптації наявного до вимог створення стандартного аудиторського файлу (SAF-T); навчання спеціалістів контролюючого органу; проведення роз'яснювальної роботи з платниками податків.

6. Для посилення адресності та цільового спрямування податкових пільг, запобігання непродуктивним втратам доходів бюджету та збільшенню результативності доцільно надати низку рекомендацій: започаткувати складання Звіту про оцінку ефективності податкових пільг на щорічній основі; посилити фінансово-економічне обґрунтування законопроектів, що пропонують запровадження нових або розширення існуючих податкових пільг; позбавити можливості отримання податкових пільг суб'єктами господарювання, що пов'язані із країною-агресором РФ; збільшити кількість регулярної публічної інформації та поліпшити якість наборів відкритих даних про податкові пільги; запроваджувати цифрові інструменти контролю ефективності надання податкових пільг тощо.

7. Для оцінки аудиторами ризиків шахрайства через трикутник шахрайства недостатньо розглядати суб'єкт господарювання в цілому. Необхідно отримати розуміння про суперечливі інтереси осіб, що беруть участь в господарських процесах, їх мотиви, в чий інтерес може бути вчинене шахрайство, хто має таку можливість, вивчити поведінку управлінського персоналу, яка свідчить про логічне виправдання шахрайства. У цьому контексті доречно застосовувати біхевіористичний підхід, за якого суб'єкт господарювання розглядається не як абстракція, а як діяльність конкретних фізичних осіб, які мають визначені повноваження, тип особистості, власні стимули та повноваження.

8. Подальше пізнання закономірностей професійного скептицизму аудитора, зокрема і щодо розмежування помилок і шахрайства, має відповідне наукове та практичне значення.

9. Для нормалізації ринку криптовалют в Україні потрібне практичне застосування норм Закону України «Про віртуальні активи», що дасть змогу державі контролювати операції з криптовалютами та вивести з тіні значну частину розрахунків, що також сприятиме стабілізації фінансової системи та пришвидшенню повоєнного відновлення економіки країни.

10. Пришвидшення процесу імплементації Рахунковою палатою Концептуальної основи стандартів INTOSAI та виконання аудитів публічних фінансів за їх вимогами сприятиме побудові та підтриманню довіри суспільства та всіх зацікавлених сторін до системи державного управління. Зазначене також

потребує оновлення відповідної термінології та повноважень Рахункової палати. Аудит виконання програм соціального та економічного розвитку громад має стати пріоритетним напрямом для забезпечення сталого розвитку територій.

**За напрямом «Digital-інновації в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні»:**

1. В умовах активної фази війни необхідно забезпечити цифрову трансформацію системи грошового забезпечення військовослужбовців і заробітної плати працівників Збройних Сил України.

2. Необхідність цифрової трансформації бізнесу повинна забезпечити безперерйну діяльність бізнесу в умовах війни, пристосування до роботи в дистанційному режимі, використання електронного документообігу.

3. Сприяти прискоренню цифровізації з метою забезпечення якісного та ефективного соціального захисту в умовах війни. Це має бути одним із основних пріоритетів будь-якої держави.

4. Бізнес-адміністрування повинне забезпечувати контроль та нагляд за всіма діловими операціями господарюючого суб'єкта, забезпечувати якісним інформаційним супроводом прийняття управлінських рішень. Цифрова революція повинна стати потужним драйвером розвитку інноваційного бізнесу в digital-стилі на основі start-up.

5. Забезпечувати прискорення цифровізації діяльності суб'єктів господарювання і на її основі удосконалення управлінської діяльності взагалі та обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, зокрема.

6. Сприяти цифровізації в державному секторі, як важливому чиннику, який не тільки покращує послуги, а й забезпечує доступ до відкритих даних, а також кращу взаємодію з іншими суб'єктами. Єдина інформаційна система соціальної сфери повинна спрощувати роботу працівникам соціального захисту та підвищувати швидкість надання послуг при особистих зверненнях громадян, а також забезпечувати централізоване накопичення, зберігання та автоматизовану обробку інформації, призначення виплат та формування платіжних відомостей щодо соціальних виплат.

7. Поєднувати знання цифрових технологій з предметною областю, для якої вони застосовуються. При проведенні диджитал-аудиту аудитор повинен володіти навиками використання хмарних технологій, а також ІТ-спеціалісти, які працюють в сфері надання аудиторських послуг повинні розуміти базові вимоги міжнародних стандартів аудиту до проведення аудиторської перевірки. Цифровий аудит може допомогти зрозуміти поточний стан цифрових активів і їх роль у розвитку бізнесу.

8. Поглибити наукові дослідження впливу digital-технологій на розвиток бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування в Україні.

Оцифрування збору податків змінить форму цифровізації для платників податків, консультантів та всіх, хто бере участь у роботі податкових систем. За рахунок впливу цифрових технологій на міжнародну систему оподаткування буде досягнута глобальна податкова прозорість. Цьому також сприятиме розробка і впровадження в Україні інструментів автоматизації для обміну звітами в розрізі країн.

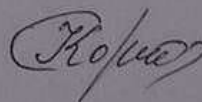
9. Визначити актуальні напрями у підготовці фахівців з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування з відповідними digital-компетенціями, що сприятиме прискореній адаптації вітчизняної економіки до умов цифрового світового ринку. Забезпечити поступовий перехід до цифрової освіти та створення відповідного блокчейн-середовища, що сприятиме формуванню цифрового суспільства в цій сфері.

Декан факультету  
обліку і податкового менеджменту  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
д.е.н., професор



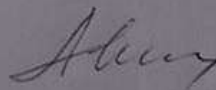
Микола БОНДАР

В.о. завідувача кафедри  
бухгалтерського обліку та консалтингу  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
к.е.н., доцент



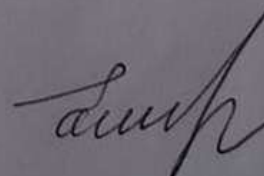
Рената КОРШИКОВА

Завідувач кафедри  
податкового менеджменту та  
фінансового моніторингу  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
д.е.н., професор



Людмила ЛОВІНСЬКА

Завідувач кафедри аудиту  
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,  
д.е.н., професор



Олена ПЕТРИК